

ЕМАНУЕЛ ИКОНОМОВ

НЕРАЗБРАНИЯТ

chitanka.info

„Не е трудно да напишеш научнофантастичен роман. Още по-лесно е, след като той се появи на бял свят под приятна и примамваща корица, да бъде купен от широката публика. И най-естественото, което може да се очаква после, след прочитането на книгата, е тя да бъде хвърлена на боклука.“

Тази нелюбезна оценка, поместена в последния брой на „Сайънс фикшън обзървър“, обобщаваше мнението на критиката за излезлия неотдавна роман „Един от непознатите светове“, подписан ЩРЧ.

„Авторът сигурно се срамува от книгата, затова крие името си“, заядливо търсеше поредния аргумент в критиката си „Фантастик Уърлдс“. „Не бихме се учудили, ако той се окаже някоя къртица, невиждала дори нашия свят, а опитваща се да опише друг“.

Как ли би се чувствувал след такива отзиви новоизлюпеният писател-фантаст? Естествено е да се предположи, че в гнева си с удоволствие би пратил критиците в обрисувания от него ад.

Обаче ЩРЧ не даваше вид, че се тревожи. Безизразното му лице не показваше какво става зад челото, покрито с паднали кичури рядка коса. Външността на автора не говореше, че е преуспял в живота. Лицето му, доста грозно, беше обрасло с отдавна небръсната четина. Под смачканите износени дрехи се очертаваше телосложението на уморен от глад скитник. Не бе никак чудно, че издателите не изпитваха желание да отпечатат съмнителното му произведение. И все пак един от тях бе отстъпил пред настойчивия поглед на ЩРЧ. Защото единственото, което би могло да убеди света да обърне внимание на появилия се неизвестно откъде чудак и да се вслуша за малко в думите му, беше неговият поглед. Поглед, който сякаш казваше:

„Това, което пиша, е истина. Повярвайте ми! Опитайте се да разберете чуждия свят!“

Някои се опитаха, но явно не успяха. Не повярваха. По-скоро не поискаха да направят това. И как биха могли, след като описаното в „Един от непознатите светове“ беше не по-малко отблъскващо от външността на автора си.

Как изглеждаше този „приказен“ според твърденията на ЩРЧ свят? Съвсем накратко, съдържанието на нашумелия с неуспеха си роман се изразяваше в следното.

Някъде в съзвездието Дракон сиво-кафява планета се върти около звезда-джудже, която с червената си светлина трудно би

разкрасила мъртвия пейзаж. Защото какъв живот може да има в свят, лишен от вода, от атмосфера, от кислород. Но в романа се твърди, че планетата е обитаема. Жителите ѝ външно приличат на малки черни топки с хиляди остри като шипове израстъци. Тези рошави кълба — не се разбира дали израстъците са коса, антени или пипала — са представители на високо развита цивилизация. Животът им е неограничен. Черпят енергия за съществуването си от космическите лъчи. Те са от един единствен пол, на планетата няма друг вид живи организми и се размножават чрез просто делене, последвано от някакъв неразбираем от обяснението в книгата синтез.

Абсурдната биохимична структура на тези същества вероятно би представлявала интерес за учените на Земята, ако романът беше научна дисертация. Но сюжетът на книгата беше почерпан от всекидневния живот на странните обитатели на далечната планета. Техните действия, така както бяха описани от автора, предизвикваха, най-меко казано, недоумение:

„Съществата се придвижват на принципа на антигравитацията, общуват помежду си с помощта на телепатията. Заниманията им се ограничават с построяването на неголеми ръбести пирамиди от камъни, като черните бодливи топки не се докосват до нищо. Овладели телекинезата, трудът им е сведен до целенасочено мислене. После в пирамидата се извършва реакция на термоядрен синтез, след което получените странни скални образувания се прибират в огромни пещери под повърхността, а пирамидите биват изоставени. Те се строят и използват от едно същество или от комбинация на различни по големина и гъстота на шиповете черни топки. Това се повтаря при всяка обиколка на планетата около звездата ѝ.“

Безсмислено е да се преразказва повече „Един от непознатите светове“. Книгата беше толкова абсурдна, че с това си качество привлече за дълго време вниманието на критиката. Неизвестният автор стана удобна мишена за търсеците сензация списания. Неуспехът на романа беше пълен, но именно този факт го направи толкова популярен. Безкрайните спорове около откриваните все нови недостатъци на произведението даваха богат материал за перото на критиците. Чувствайки се в стихията си, те не скъпяха отрицателните си оценки. Книгата беше разнищана буква по буква от начало до край, анализирана най-внимателно. Многобройните дебати

стигнаха и се стигна до успокояващия всички извод, че досега подобна глупост не се е срещала в историята на световната литература.

„Щурият човек“, както галовно назоваха нещастния автор, сякаш бе потънал вдън земя. Но в действителност по същото това време ЩРЧ седеше зад старо, като по чудо все още неразпаднало се бюро в мизерна стаичка. Сивите, безизразни очи пробягваха по страниците на списанията и вестниците, защото критичните статии даваха богат материал за размисъл на ЩРЧ. Чрез тях той анализираше земния свят, опознаваше хората, проникваше в съзнанието им, преценяваше реакциите им. И най-важното — разкриваше начина им на мислене, на възприемане на новото. Тъкмо това беше необходимо на ЩРЧ. Скандалната му книга имà желаня успех: тя постигна целта си и сега авторът ѝ можеше спокойно да изпълни задачата си докрай. А критиците от удоволствие и незнание разпалваха огъня на страстите, като му помагаша с това.

„Как може живот без кислород!“ — присмиваха се на автора. „Лишена от вода и атмосфера, въображаемата планета е пустиня, негодна за нищо. Нали Луната го доказва на практика.“... Това беше началото на съкрушителните обвинения срещу автора. „Дори да пренебрегнем каноните на здравия разум, пак не можем да приемем, че там съществуват живи организми, които се хранят с енергията на космическите лъчения. Ако можеше да се улови тази енергия, всичките ни проблеми щяха да бъдат разрешени“, разсъждаваха критиците и не пропускаха случая да се заядат: „Защо авторът не опише по-подробно тази «хипотетична» машина, която би осигурила бъдещето на човечеството, вместо да разказва наивни историйки, недостойни даже за детските приказки. Телепатия, телекинеза! Приказките от хиляда и една нощ са интересни, но когато и възрастните започнат да се увличат в тях без мярка и да губят представа за действителността, бихме ги посъветвали да се обърнат към психиатър...“

И така нататък, все в този стил.

Ако ЩРЧ можеше да изрази по някакъв начин чувствата си, сигурно не би скрил радостта, която изпитваше. С ожесточените спорове той бе постигнал повече, отколкото, ако беше написал всепризнат шедьовър, изучаван само от тесен кръг специалисти, налагащи мнението си над широката публика. Чрез парадоксалността

си той дразнеше любопитството на читателите, принуждаваше ги да прочетат книгата. Едва след като я поглъщаха от първия до последния ред и като се убеждаваха в нейната неправдоподобност, те я захвърляха, без да съзнават, че не могат да не я коментират, да не покажат собственото си мнение.

Именно тези отзиви чакаше да чуе ЩРЧ. Той ги събираше и подреждаше: мнения на писатели-фантасти, на учени от различни клонове на науката, на общественици, на обикновени служещи, мъже, жени, стари и млади. Те оформяха постепенно неговото собствено мнение, но не за книгата, а за хората на Земята. Мнение, което не бе по-добро от тяхното за него самия.

ЩРЧ не се възмущаваше. Той само констатираше. Как можеха учените да отричат антигравитацията, след като въобще не са запознати с това явление. Не се ли бяха научили от историята на прогреса, че това, което отначало се смята за невъзможно, впоследствие се оказва нещо съвсем елементарно. Той приемаше критиките, че термоядреният синтез е бил използван безцелно. Но след като не разбраха истинското му предназначение, описано в романа, би било по-добре да се съгласят, че безцелното използване е къде по-примамливо от това, което носи вреда и опустошение. А на Земята то беше факт.

Накрая идваше обвинението, че щом като неизвестните представители на „високоразвита“ цивилизация ги мързи да се трудят в полето на науката, защо поне не се отдадат на изкуство. Какво изкуство очакваха обаче хората да срещнат на далечната планета? Скулптура на нивото на тотемите или музикални произведения от рода на симфония за там-тами? Хората просто не бяха способни да разберат чуждото изкуство. Нима неандерталецът би могъл да разбере абстракционизма?

ЩРЧ не смяташе да се залавя с контракритика. Съвсем спокойно той съставяше характеристиката на това, което се наричаше човек. След като я завършеше, щеше да е изпълнил задачата си.

До срещата оставаше половин час. Велев се подготвяше за историческия момент. На него се беше паднала честта пръв да установи контакт с братя по разум, каквито човечеството отдавна

търсеше из дълбините на Космоса. Но доскоро хората, ограничени от крайните скорости на апаратите си, нямаха практическата възможност да изследват отблизо далечните звездни системи.

Велев беше капитан на „Глория“, първия кораб от ново поколение, който не познаваше граници. С овладяването на телепортацията безбройните звезди се превърнаха в предградия на Земята, зад които тепърва експедицията щеше да надникне.

Капитанът си припомни лекциите за първия контакт, които бе слушал като студент, но не се надяваше да намери в тях особена помощ. Както всеки космонавт, той знаеше, че трудно може да се предвиди нещо, за което не съществуваха изходни данни. На времето му бяха направили впечатление някои от книгите, давани за факултативно четене. Експанзията на научната фантастика отдавна беше отминала, но най-добрите произведения не бяха загубили ценностите си — вариантите на първия контакт, които се описваха в тях, представляваха интерес от психологическа гледна точка. В съзнанието на Велев изплуваха някои заглавия — „Соларис“ на Лем, „Среща с Рама“ на Кларк. И още едно: „Един от непознатите светове“ на ЩРЧ — книга, която беше запомнил с нашумелия скандал след появяването ѝ, но която после бе влязла все пак в златния фонд на фантастичната литература.

Време беше. Велев се стегна, пое дълбоко дъх, за кураж си пожела сам успех и изчезна от кабината си.

Озова се пред командния пулт на чуждата станция. Стената, изцяло покрита с екрани, бутони, цветни светлини, го накара да си спомни началото на покоряването на Космоса от човека. Капитанът се обърна.

Станало вече от креслото си, джуджето го гледаше с възхищение. Или поне така му се струваше. Дребосъкът вдигна ръка за поздрав. „Не започва зле“ помисли капитанът и отговори със същото. Още не познаваше езика и обичаите на чуждата цивилизация, но това не го смущаваше — скоро щеше да ги научи. Телепатията щеше да му помогне да установи контакт с представителя им.

Когато се върна в кабината си, той изпитваше задоволство и гордост, че срещата беше излязла толкова успешна.

„Действителността се оказа съвсем друга“ — помисли си капитанът. „Защо е нужно да се предполага, че другите ще се

различават коренно от нас, че ще са ни изпреварили с хилядолетия в развитието си? Не може да се каже, че тези, които срещнахме, са хора, но все пак формата им е приемлива, макар и малко изродени. И не блестят с особени познания — обикновена техническа цивилизация.“

* * *

В това време джуджето стоеше безжизнено. Зад гърба му стената с командните панели беше мъртва.

„Както очаквах, търсят помощ. С техниката си все още не могат да управляват явленията в природата. С удоволствие ще им помогнем. Няма нищо трудно в това да се поправи орбитата на спътника им. Ще ги научим да си направят една антигравитационна система и повече няма да имат проблеми.“

„Психиката на капитана беше в границите на нормалното. Контактът успя. ЩРЧ изпълни добре задачата си.“

От разтворилия се като консервена кутия череп на джуджето бавно изплува черно бодливо кълбо.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
8/1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.